

Nr 14.

Ankom till Riksdagens kansli den 8 april 1913 kl. 2 e. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 14, i anledning av herr Lundgrens i Vendelsbergs motion, nr 38, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående införande av undervisning i pedagogik och psykologi vid arméns och flottans skolor för utbildning av befäl.

I en inom Andra kammaren av herr *Lundgren* i Vendelsberg avgiven motion, nr 38, hemställes att Riksdagen behagade i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det undervisning i pedagogik och psykologi måtte i lämplig form och omfattning meddelas vid arméns och flottans skolor för utbildning av befäl.

Med avseende på motiveringen tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Motionären utgår från den förutsättningen, att med den utsträckning *Motionären.* av värnplikstiden, som under de senare åren genomförts i vårt land, den militära övningstiden för de värnpliktiga i viss mån fått karaktären av en medborgarskola, vars uppgift borde vara att icke endast bibringa de unga sådana erfarenheter och färdigheter, som krigsberedskapen direkt fordrar, utan också att giva dem en rent medborgerlig fostran, varvid särskilt borde tagas sikte på danandet av sådana egenskaper, som i första hand känneteckna den sanna människan och medborgaren, såsom fosterlandskärlek, karaktärfasthet, mannamod, uthållighet samt aktning för lag och rätt.

Då denna medborgarskola får mottaga sina elever just i den ålder, då deras mognadsgrad och föregående erfarenhet i livet göra flertalet av dem i alldeles särskild grad mottagliga för en sådan utvecklande och förädlande påverkan, så måste den, enligt motionärens uppfattning, äga stor

Bihang till Riksdagens Protokoll 1913. 13 saml. 1 avd. 12 häft. (Nr 14)

betydelse för land och folk. Han anser också, att så mycket som möjligt bör göras för att våra unge män efter avslutade värnpliktsövningar måtte kunna återgivas åt hem och samhälle med en genom förädlande inflytelser sund *själ* i en genom fälttjänsten och därmed förenade gymnastikövningar och träningar sundare *kropp* än de hade, när de inskrevos i rullorna. Vidare anser han, att det måste vara de svenska officerarna, högre såväl som lägre, som i första hand ha att verka för detta måls uppnående, samt ingår därpå i en undersökning, huruvida dessa officerare för närvarande kunna anses vara fullt vuxna denna sin viktiga fostraregärning. Med erkännande av att den kroppsliga utbildningen och härdningen inom vår armé ernått en mycket beaktansvärd utveckling, sätter han likväl ifråga, huruvida detta också kan sägas om det sedligt och själsligt väckande arbetet, även om det måste medgivas, att flera officerare vid de olika truppförbanden särskilt under de senare åren utövat en intresserad och nog så betydelsefull verksamhet i sistnämnda riktning. På samma gång framhålls, att just sådana officerare, som hysa det varmaste intresset för en omtänksam vård om ej blott den fysiska folkhälsan och dennas utnyttjande i rent militärt syfte, utan även om manskapets andliga utveckling, ofta beklaga de stora brister, som vidlåda till och med de nu förekommande enstaka ansatserna till en fostran av här antytt slag, och att de som ett viktigt skäl härtill angiva saknaden av såväl teoretisk som praktisk kunskap i upppfostrings- och undervisningskonsten.

Det är denna brist, som motionären genom sin här gjorda framställning i någon mån vill söka avhjälpa medelst förberedande lärokurser i pedagogik och psykologi för de blivande officerarna, vilka lärokurser enligt hans mening skulle omöjliggöra åtminstone de svårare av nu förekommande missgrepp i den militära undervisningen och göra det möjligt för de militära lärarna att fortsätta det arbete på de ungas karaktärsdanning, som redan påbörjats av de civila lärarna. Undervisning och övning av i viktiga delar samma art, som den här antydda, anses ju, säger han, nödvändiga för utbildning av präster och lärare vid läroverk, seminarier och folkskolor, vilka häråt måste ägna en god del av sin studietid. Man har ingen som helst garanti för, att officerare i högre grad än andra lärarkategorier skulle vara födda till folk lärare, vara skickliga att utan all metodiskt ordnad förberedelse leda sina lärjungar eller sin trupp i här berörda avseende. Likväl ha dessa officerare under sin vård och fostran en större elevskara än någon annan kår av lärare för vuxen ungdom i vårt land. Den ifrågasatta undervisningen i pedagogik och psykologi skulle alltså avse att i sin mån bidra till att utbilda våra officerare till dug

liga lärare, vilka å ena sidan inom ramen av den givna övningstiden jämförelsevis snabbt och säkert kunde dana de värnpliktige till i militär-tek-niskt avseende väl utbildade soldater och som å andra sidan hade vilja och förmåga att hos dessa soldater väcka och fostra de andliga krafter, som allena förmå att av de unga dana ädla och modiga män och av de övade disciplinerade massorna skapa en nationell folkhär med förmåga och vilja att värna sitt land.

Utskottet finner syftet med motionärens framställning tilltalande och behjärtansvärt, och enligt vad utskottet förnummit, förefinnas sympatier för detsamma även inom militära kretsar. Undervisning i här berörda lä-roämnen förekommer i viss mån redan nu på sina håll vid utbildning av våra militärer, och även i utlandet har sådan undervisning blivit införd vid vissa krigsskolor. Ofta förspörjes från de värnpliktigas sida missnöje med förhållandena under värnpliktstiden. Det vill förefalla utskottet, som om det ej vore otänkbart, att, såsom motionären antyder, detta djupare sett har sin grund i vissa brister i det nu rådande militärpedagogiska systemet. Tyvärr kan nog ej heller förnekas, att särskilt yngre, oer-farna officerare vid sin undervisning alltför mycket åsidosätta pedagogiska krav, vilket ju dock måste anses vara helt naturligt, då de under sin för-beredande utbildning icke bibragts nöjaktiga pedagogiska insikter. Man har också trott sig kunna konstatera, att där officerarne verkligen varit i tillfälle att inhämta sådan kunskap, detta fördelaktigt inverkat på deras behandling av manskapet. Allt som kan göras för att minska eller av-lägsna anledningarna till berättigat klander från de värnpliktigas sida och att öka förtroendet mellan befäl och manskap bör därför betraktas som ett viktigt led i arbetet på stärkandet av vårt folks värnkraft och är sålunda ägnat att främja ett av vår nations viktigaste intressen. Hit bör också obestriddigen räknas det av motionären framhållna strävandet att leda den militära undervisningen in på sådana banor, att vår armés befäl får en utbildning, som fullt motsvarar dess betydelsefulla uppgifter som de värnpliktiges uppfostrare och ledare såväl i krig som fred.

Utskottet håller emellertid före, att denna fråga sammanhänger med åtskilliga andra, mera omfattande försvarsfrågor, såsom krigslagarnes re-formering, befälets rekrytering och befälsutbildningen i dess helhet. Av dessa frågors lyckliga lösning beror i hög grad den anda, som kommer att göra sig gällande hos befälet. Först när en verklig medborgaranda allmänt blivit rådande inom armén, torde teoretiska kurser i psykologi och pedagogik komma att *till fullo* motsvara sitt ändamål.

Utskottet.

Såväl dessa olikartade spörsmål som spörsmålet, huru vårt försvarsväsen i sin helhet må kunna ordnas på ett fullt tillfredsställande sätt, utgöra ju emellertid föremål för den av Kungl. Maj:t tillsatta försvarsberedningens behandling. Då det sålunda ligger nära till hands att antaga, att när försvarsberedningen framlägger sitt förslag, den också kommer att uttala sig i frågan om en förbättrad militär utbildning jämväl i det av motionären påpekade avseendet, får utskottet alltså, med erkännande av motionens betydelsefulla syfte, hemställa,

att herr Lundgrens i Vendelsberg förevarande motion icke måtte till någon Andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 8 april 1913.

På utskottets vägnar:

O. ALFR. BERG.
